

สภาวการณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์พัฒนาเด็ก ตำบลโนนสูง-น้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

กุสุมาลี โพลีปีสสา ปร.ด.*

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวการณ์ส่งเสริมพัฒนาการและพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กตำบลโนนสูง-น้ำคำ ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 34 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 5 คน และเด็กวัย 3-5 ปี จำนวน 34 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ (DSPM) แบบสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กและแบบสังเกตศูนย์พัฒนาเด็ก เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2561 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเพศหญิงทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี (ร้อยละ 60) จบปริญญาตรีทั้งหมด ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีอายุ ช่วง 20-40 ปี (ร้อยละ 61.67) จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาหรือ ปวช. (ร้อยละ 61.80) และมีอาชีพแม่บ้านหรือพ่อบ้านมากที่สุด (ร้อยละ 29.40) ภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่สมส่วน (ร้อยละ 44.10) สิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน สภาพอาคารเรียนเพียงพอและเอื้อต่อการเรียนรู้พัฒนาการของเด็ก ของเล่น สื่ออุปกรณ์และหนังสือนิทานมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย การจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนของครูพี่เลี้ยงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.20) เด็กมีพัฒนาการตามเกณฑ์อายุทุกด้าน (ร้อยละ 100) ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย คือ ควรส่งเสริมและพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ครอบครัวเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการใช้ DSPM ประเมินพัฒนาการเด็ก

คำสำคัญ : การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี

Promoting Situation of Pre-school Child Development at the Child Care Center, Nong Sung Sub-district, Muang District, Udonthani

Gusumalee Potipatsa Ph.D.*

ABSTRACT

This descriptive research aimed to study the promoting situation of preschool child development and the development of preschool children who have received the services in the Child Care Center of Non Sung-Num Kum Municipality, Non Sung Sub-district, Muang, Udon Thani. The random sampling was performed for selecting the samples of each three group. The samples were 3 groups including 34 care givers of 3 to 5-year-old children, 5 care takers of Child Care Center and 34 children aged 3–5 years old. The instruments for data collection were Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM), the questionnaire for caretakers and the observation form for child care center. The data were collected from September to October, 2018 and analyzed using the frequency distribution, percentage, mean and standard deviation.

The results found that the caretakers in the Child Care Center were all female, the age mostly in range 41–50 year (60%) and all graduated with a bachelor's degree. Most child caregivers aged 20–40 years (61.67%), graduated with a secondary education or vocational certificate (61.80%) and were housewife or butler (29.40%). The nutritional status of pre-school children was at the appropriate level (44.10%). The environment in the Child Development Center was in accordance with the standard criteria. The school building conditions were sufficient and conducive for learning of child development. The toys, learning media and storybooks were suitable for child development in each age. The management of teaching and learning activities of mentors was at a good level ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.20). The children had appropriate development status in all aspects according to each age criteria (100%). The results suggest that the Child Care Center should be promoted continuously as a learning center for promoting the childhood development in the community. It should be encourage the family to understand and realize the significant of using DSPM for child development evaluation.

Keywords : Promotion of child development, Preschool child, Child care center

* Registered Nurse (Professional Level), Nursing Instructor, Boromarajonnani Nursing College, Udonthani

บทนำ

เด็กเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโต ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคมและสติปัญญา โดยเฉพาะด้านสมองซึ่งเติบโตถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ เป็นวัยที่สำคัญและเหมาะสมในการปูพื้นฐานเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ถือเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญอันดับแรกที่ต้องทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก และเอาใจใส่ เพื่อให้เด็กมีการเจริญเติบโตสูงสุด และพร้อมที่จะเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติ¹ ซึ่งเด็กในแต่ละช่วงวัยก็จะมีลักษณะเฉพาะในช่วงนั้น ๆ โดยเฉพาะเด็กวัยก่อนเรียน หมายถึงเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญและเป็นวัยของการเรียนรู้จดจำและชอบการแสดงออก ความคล่องตัวมากกว่าเดิมสามารถทำกิจกรรมได้หลายอย่าง เริ่มมีการวางรูปแบบพัฒนาการทางสังคม มีความใคร่เรียนใคร่รู้ ชอบเล่นบทบาทสมมุติ มีความคิดฝันสูง อยากรู้อยากเห็น เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความภูมิใจในตนเอง ชอบสำรวจเลียนแบบ ต้องการความเป็นอิสระ ดื้อรั้น เริ่มต้นที่จะพึ่งตนเอง ออกสู่สังคมนอกบ้าน² ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2561–2564 ให้ความสำคัญกับตัวเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพมนุษย์ของประเทศไทย โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัยให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มียุทธศาสตร์ที่ 1 คือ การพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชน โดยหนึ่งในมาตรการคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนแต่ละช่วงวัย ให้สอดคล้องตามพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม และสติปัญญา มีตัวชี้วัดคือ ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่มีพัฒนาการสมวัยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน³

จากการสำรวจของสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัยในปี พ.ศ. 2560⁴ ค้นพบเด็กไทย 4 ช่วงวัยที่มีพัฒนาการล่าช้าในภาพรวมระดับประเทศ

คือ เด็กอายุ 9 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการเคลื่อนไหวมากที่สุด (40.17%) เด็กอายุ 18 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (45.75%) เด็กอายุ 30 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (83.05%) และเด็กอายุ 48 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (63.36%) และจากผลการสำรวจพัฒนาการเด็กสงฆ์ล่าช้าแยกรายด้านในเขตสุขภาพที่ 8 ปี พ.ศ. 2560 พบเด็กอายุ 9 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญามากที่สุด (56.15%) เด็กอายุ 18 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (53.13%) เด็กอายุ 30 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการเข้าใจภาษามากที่สุด (45.45%) และเด็กอายุ 48 เดือน มีพัฒนาการล่าช้าในด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (69.54%) และจากแบบรายงานพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบลหนองหมื่นถั่ว ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปี พ.ศ. 2561 พบเด็กอายุ 0–5 ปี มีพัฒนาการสมวัย (89.90%) เด็กกลุ่มเสี่ยงพัฒนาการล่าช้า (9.90%) และเด็กที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ร้อยละ 1.00⁵

ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้าสู่สังคมเมือง ชุมชน ชนบทอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆขึ้น ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม เช่น การหย่าร้าง การทะเลาะวิวาท เด็กและเยาวชนจึงเป็นหนึ่งในเหยื่อของปัญหาดังกล่าว พ่อแม่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลลูกหลานอย่างเพียงพอ เด็กและเยาวชนบางคนไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เนื่องจากพ่อแม่หย่าร้างกัน ต้องอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ที่มีวัยต่างกันมากและขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มเกิดพัฒนาการล่าช้าเพิ่มขึ้น และยังมีปัญหาอื่น เช่น เด็กบางคนติดสื่อโทรทัศน์ ติดโทรศัพท์มือถือ⁶ ตำบลโนนสูง อยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ประมาณ 17 กิโลเมตร มีลักษณะชุมชนเป็น

แบบกิ่งเมืองกิ่งชนบท⁷ จึงอาจเป็นชุมชนกลุ่มเสี่ยงในด้านครอบครัวมีเวลาให้กันน้อยลง ซึ่งส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มเกิดพัฒนาการล่าช้าเนื่องจากเด็กเล็กวัย 3-5 ปี หรือเด็กวัยก่อนเรียน เป็นช่วงวัยของการเรียนรู้จดจำและชอบการแสดงออก ถ้าเด็กวัยนี้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กจะได้รับการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กมีการพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์จิตสังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมตามวัยและศักยภาพของเด็กแต่ละคน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในประเทศไทยประสบปัญหาเรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของครูและผู้บริหารในการจัดการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยทำให้ครูเน้นให้เด็กอ่านเขียนมากกว่าวัยและเน้นการสอนที่มีลักษณะให้เด็กท่องจำมากกว่าทักษะด้านการคิด การตัดสินใจ และศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ เน้นการวัดผลด้านความจำ โดยขาดการประเมินตามสภาพความเป็นจริง⁸ จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมและเฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก ที่สามารถสะท้อนให้เห็นพัฒนาการที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่สำคัญของเด็กไทยในปัจจุบันว่า หากได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมเด็กจะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป หากพบเด็กที่มีปัญหาด้านพัฒนาการและพฤติกรรม เช่น ภาวะพูดช้า (Child's delayed language) โรคออทิสติก (Autistic spectrum disorder) โรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity disorder: ADHD) ได้เร็วจะสามารถกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กกลับมามีพัฒนาการสมวัยได้เร็วขึ้น ทำให้เด็กกลุ่มนี้สามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ จากความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาวะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัด

อุดรธานี และศึกษาพัฒนาการเด็กที่มารับบริการในศูนย์เด็กแห่งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้คืนสู่ชุมชนสำหรับการพัฒนาเด็กวัยก่อนเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาสภาวะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนและศึกษาพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ ตำบลโนนสูง จังหวัดอุดรธานี โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาตามกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข⁹ ที่ได้วางมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กไว้ครอบคลุมประเด็นต่างๆโดยพิจารณาตามเกณฑ์ 6 ข้อ ได้แก่ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) ด้านบริการที่สะอาดปลอดภัย 4) ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) ด้านบุคลากรที่มีการพัฒนาด้านสุขภาพจิต สุขภาพร่างกายและบุคลิกภาพอย่างสม่ำเสมอและ 6) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาสภาวะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนและศึกษาพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียนของศูนย์พัฒนาเด็ก ตำบลโนนสูง จังหวัดอุดรธานี โดยกำหนดขอบเขตของสภาวะการส่งเสริมคือ ลักษณะทั่วไปของผู้ดูแลเด็กอายุ 3-5 ปี ลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย⁹ และ พัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี 5 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว(Gross Motor; GM) พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (Fine Motor; FM) พัฒนาการด้านเข้าใจภาษา (Receptive Language; RL) พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (Expressive Language; EL) และพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (Personal and Social; PS) ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พ่อ แม่ หรือ ผู้ดูแลเด็กที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตกับเด็กที่มีอายุ ตั้งแต่ 3-5 ปี จำนวน 130 คน และเด็กอายุ 3-5 ปี ที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมือง โนนสูง-น้ำคำ ตำบลโนนสูง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 130 คน ครูพี่เลี้ยงเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล เมืองโนนสูง-น้ำคำ จำนวน 9 คน ขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างผู้ดูแลเด็กที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตกับ เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3-5 ปี และเด็กอายุ 3-5 ปี ที่มารับ บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ เด็ก 1 คน ใช้เกณฑ์หรือการประมาณจากจำนวน ประชากร¹⁰ โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 25% ของ ประชากรหมด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลเด็กจึงมี จำนวน 34 คน การสุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นการสุ่มอย่างแบบ ง่าย (Simple random sampling) โดยมีสัดส่วน ระหว่างเด็กอายุ 3 ปี: 4 ปี: 5 ปี เป็น 16:11:7 ตาม สัดส่วนของประชากร เด็กอายุ 3 ปี จำนวน 62 คน เด็ก อายุ 4 ปี จำนวน 45 คน เด็กอายุ 5 ปี จำนวน 23 คน และจับฉลากรายชื่อเด็ก ส่วนครูพี่เลี้ยง จำนวน 5 คน มี เกณฑ์คัดเลือกคือเป็นครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ มาไม่น้อยกว่า 1 ปี และยินดี ที่เข้าร่วมการวิจัยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือน กันยายนถึงตุลาคม 2561

ข้อพิจารณาทางด้านจริยธรรม

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยใน มนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรธานี เลขที่ BCNU 044/020 ลงวันที่ 1 กันยายน 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามแบ่งออก เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปบิดา มารดา และผู้ดูแลเด็กหลักที่บ้านแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเด็กและการเลี้ยงดูและแบบประเมินคัดกรอง พัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุวัย 3-5 ปี (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) ปรับปรุงจากแบบสัมภาษณ์พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย ปี 2558¹¹

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้แบบสอบถามข้อมูล ทั่วไปและแบบสอบถามกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปรับปรุงจากแบบสัมภาษณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี 2558¹¹ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำผลการพิจารณา คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นำแบบสัมภาษณ์ครู พี่เลี้ยงในศูนย์เด็กเล็กที่ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงเป็นที่

เรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มครูที่เลี้ยงที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ผลค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 นำผลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความเหมาะสมต่อการใช้อย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 แบบสังเกตศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยปรับปรุงจากมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปี 2556 จากกระทรวงสาธารณสุข⁹ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ใช้ประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลหลังดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จัดทำคู่มือโดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขเพื่อบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Description statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ร้อยละ (Percentage distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ข้อมูลของผู้ดูแลเด็ก อายุผู้ดูแลเด็กเฉลี่ย 38 ปี อายุมากที่สุด 61 ปี และอายุน้อยที่สุด 21 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) คือ ร้อยละ 61.80 ผู้ดูแลมีอาชีพแม่บ้านหรือพ่อบ้านมากที่สุด ร้อยละ 29.40 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1 ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้คู่มือประเมินพัฒนาการเด็ก (DSPM) มีเพียง 5 คน (ร้อยละ 26.47) ที่ใช้คู่มือนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของอายุ การศึกษา และอาชีพของผู้ดูแลเด็ก (n = 34)

คุณลักษณะของผู้ดูแลเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
อายุ(ปี)		
20-30	13	38.24
31-40	8	23.53
41-50	8	23.53
51-60	4	11.76
มากกว่า 60	1	2.94
อายุเฉลี่ย 38.47 ปี		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	3	8.80
มัธยมศึกษา/ปวช.	21	61.80
อนุปริญญา/ปวท./ปวส.	5	14.70
ปริญญาตรี	5	14.70

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของอายุ การศึกษา และอาชีพของผู้ดูแลเด็ก (n = 34) (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้ดูแลเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ไม่ได้ทำงาน	4	11.80
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2	5.90
รับจ้างทั่วไป	9	26.50
ค้าขาย	7	20.60
เกษตรกรกรรม	1	2.90
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	10	29.40
อื่นๆ เช่น พนักงานบริษัท	1	2.90

ภาวะโภชนาการ การเจ็บป่วยหรือโรคประจำตัวเด็ก พบว่า ในภาพรวมเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่สมส่วน ร้อยละ 44.10 รองลงมา คือ ค่อนข้างผอม และผอม ร้อยละ 17.60 และ 8.80 ตามลำดับ ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าเด็กท้วม เริ่มอ้วน และอ้วน การเจ็บป่วยของเด็ก พบว่า เด็กมีโรคประจำตัว ร้อยละ 5.9 โดยพบเป็นโรคภูมิแพ้ทั้งหมด นอกจากนี้ การเจ็บป่วยของเด็กในรอบ 1 ปี เด็กเจ็บป่วยจนต้องนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลด้วยโรคท้องร่วงและปอดบวม พบว่ามีเด็กป่วยด้วยโรคท้องร่วง ร้อยละ 2.9 และไม่เคยป่วยด้วยโรคปอดบวม

พัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนในเขตเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ ประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้แบบประเมิน DSPM ตามกลุ่มอายุของเด็กทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว Gross Motor (GM) พัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา Fine Motor (FM) พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา Receptive Language (RL) พัฒนาการด้านการใช้ภาษา Expressive Language (EL) และพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม Personal and Social (PS) ผลการประเมินพบว่าเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลโนนสูง-น้ำคำ ทุกกลุ่มอายุมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 100 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพัฒนาการเด็กปฐมวัยช่วงตามช่วงอายุ

ช่วงอายุเด็ก	ผลการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน				
		GM จำนวน (%)	FM จำนวน (%)	RL จำนวน (%)	EL จำนวน (%)	PS จำนวน (%)
อายุ 37-41 เดือน (n = 10)		ยืนขาเดียว 3 วินาที	เลียนแบบวาดรูปวงกลม	ทำตามคำสั่งต่อเนื่องได้ 2 กริยา และวัตถุ 2 ชนิด	ถามคำถามได้ 4 แบบ	ทำตามกฎในการเล่นเป็นกลุ่มโดยมีผู้ใหญ่แนะนำ
	ทำได้	10 (100)	10 (100)	10 (100)	10 (100)	10 (100)
	ทำไม่ได้	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
อายุ 43-48 เดือน (n = 6)		กระโดดขาเดียวได้อย่างน้อย 2 ครั้ง	ตัดกระดาษรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 10 ซม. ออกเป็น 2 ชิ้นเลียนแบบวาดรูปได้	เลือกวัตถุที่มีขนาดใหญ่กว่าและเล็กกว่า	พูดเป็นประโยค 3 คำติดต่อกันโดยมีความหมายและเหมาะสมกับโอกาสได้	ใส่กระดุมขนาดใหญ่น้อย 2 ซม. ได้เอง 3 เม็ด
	ทำได้	6 (100)	6 (100)	6 (100)	6 (100)	6 (100)
	ทำไม่ได้	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
อายุ 49-54 เดือน (n = 11)		กระโดดสองเท้าพร้อมกัน ไปด้านข้างและถอยหลังได้	ประกอบชิ้นส่วนของรูปภาพที่ตัดออกเป็นส่วนๆ 8 ชิ้นได้	เลือกรูปภาพที่แสดงเวลากลางวัน กลางคืน ได้	ตอบคำถามได้ถูกต้องเมื่อถามว่า “ถ้ารู้สึกร้อน” “ไม่สบาย” “หิว” จะทำอะไร	ทำความสะอาดตนเองหลังอุจจาระได้
	ทำได้	11 (100)	11 (100)	11 (100)	11 (100)	11 (100)
	ทำไม่ได้	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
อายุ 55-60 เดือน (n = 7)		เดินต่อเท้า	จับดินสอได้ถูกต้อง	เลือกสีได้ 8 สี ตามคำสั่ง	ผลัดกันพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่ม	เล่นเลียนแบบบทบาทของผู้ใหญ่ได้
	ทำได้	7 (100)	7 (100)	7 (100)	7 (100)	7 (100)
	ทำไม่ได้	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

ความคิดเห็นในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยงเป็นเพศหญิง ร้อยละ 100 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาอยู่ในช่วง 20-30 ปี และช่วง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนระดับการศึกษาคือจบปริญญาตรี ร้อยละ 100 การจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูพี่เลี้ยง พบว่าระดับความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไป

หาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ “ครูพี่เลี้ยงมีการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามวัยตามแบบประเมิน DSPM” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมี 2 ข้อ ได้แก่ “มีการจัดทำรายงานข้อมูลสภาวะการเจริญเติบโตภาพรวมของเด็ก” และ “มีการบันทึกการเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของเด็ก” ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับคะแนน
ความคิดเห็นในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนของครูพี่เลี้ยง (n = 5)

ข้อคำถาม	จำนวน (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น*
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
มีการจัดทำรายงานข้อมูล สภาวะการเจริญเติบโตภาพ รวมของเด็ก	-	1 (20)	1 (20)	2 (40)	1 (20)	3.60	1.14	มาก
มีการบันทึกการเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของเด็ก	-	1 (20)	1 (20)	2 (40)	1 (20)	3.60	1.14	มาก
ครูพี่เลี้ยงมีการจัดกิจกรรม ประจำวันในการส่งเสริม พัฒนาการเด็ก 6 กิจกรรม หลัก	1 (20)	-	-	2 (40)	2 (40)	3.80	1.64	มาก
ครูพี่เลี้ยงมีการส่งเสริมและ กระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เป็น ไปตามวัย ตามแบบประเมิน DSPM	-	-	2 (40)	-	3 (60)	4.20	1.09	มาก
มีของเล่น สื่ออุปกรณ์และสื่อ นิทานที่เหมาะสมใช้ส่งเสริม พัฒนาการเด็ก	-	1 (20)	2 (40)	2 (40)	-	4.00	1.22	มาก
จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศิลปะ	1 (20)	-	-	1 (20)	3 (60)	4.00	1.73	มาก
จัดกิจกรรมส่งเสริมกีฬา ดนตรี นาฏศิลป์และการ แสดง	-	1 (20)	-	2 (40)	2 (40)	4.00	1.22	มาก
การคำนวณอายุเด็ก ชั่งน้ำ หนัก วัดส่วนสูงและแปลผล	1 (20)	-	-	2 (40)	2 (40)	3.80	1.64	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.89	0.20	มาก

*เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยเป็นระดับความคิดเห็น¹¹
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ข้อมูลจากการสังเกตศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ

ศูนย์พัฒนาเด็กมีการส่งเสริมด้านโภชนาการสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กให้ได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ โดยจัดอาหารกลางวันทีครบ 5 หมู่ และเมื่อเด็กตื่นนอนจะมีนมโรงเรียนแจกให้ดื่มก่อนเข้ากิจกรรม มีสนามเด็กเล่นกลางแจ้ง เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็กที่เพียงพอต่อจำนวนเด็กในศูนย์เด็กเล็ก สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงอันตรายต่อเด็กไม่อยู่ในพื้นที่ที่มีเสียงดัง โรงงานหรือโรงไฟฟ้า สภาพอาคารเรียนเพียงพอและเอื้อต่อการเรียนรู้พัฒนาการของเด็ก จำนวน 2 อาคาร และอาคารโรงอาหาร มีการจัดหาของเล่น สื่ออุปกรณ์และหนังสือนิทานที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย ห้องเรียนมีการระบายอากาศ และแสงสว่างเพียงพอ เมื่อมีกิจกรรมทางศูนย์เด็กเล็กจะมีการเปิดหน้าต่างและเมื่อถึงเวลาอนพักกลางวันจะปิดหน้าต่างและเปิดเครื่องปรับอากาศ และบรรยากาศสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านการเคลื่อนไหว ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านการเข้าใจภาษา ด้านการใช้ภาษาและด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

วิจารณ์และสรุปผล

สภาพการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งเสริมให้พัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียนที่รับบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี กล่าวคือ

อายุผู้ดูแลเด็ก มีอายุเฉลี่ย 38.47 ปี อยู่ในช่วง 20-30 ปี มากที่สุด ร้อยละ 35.30 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 31-40 ปี และ 41-50 ปี ซึ่งมีร้อยละเท่ากัน คือ ร้อยละ 23.50 สอดคล้องกับระยะพัฒนาการพัฒนาการของมนุษย์¹² วัยผู้ใหญ่ตอนต้นตั้งแต่อายุ 21- 40 ปี เป็นระยะที่ความเจริญเติบโตทางการพัฒนาเต็มทีสมบูรณ์ อวัยวะทุกส่วนแข็งแรง ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น และมีความมั่นคงทางจิตใจดีกว่าในระยะวัยรุ่น ส่วน

ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือลักษณะพัฒนาการทางสังคมนั้น ระยะนี้การให้ความสัมพันธ์กับกลุ่ม (Peer group) เริ่มลดน้อยลง เปลี่ยนมาสู่การมีสัมพันธภาพและผูกพันกับเพื่อนต่างเพศแบบคู่ชีวิต จุดศูนย์กลางของสัมพันธภาพคือครอบครัว ซึ่งจะเห็นได้ว่าอายุส่วนใหญ่ของผู้ดูแลเด็กอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้น มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจอารมณ์ที่มั่นคง ซึ่งสามารถดูแลเด็กให้มีพัฒนาการที่สมวัยได้อย่างเหมาะสม

การศึกษาของผู้ดูแลเด็ก จากการศึกษาจากผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาหรือ ปวช. รองลงมาก็คืออนุปริญญาหรือ ปวท. หรือ ปวส. และปริญญาตรี และไม่มีผู้ดูแลเด็กคนใดที่ไม่ได้เรียนหนังสือ การศึกษาของผู้ดูแลจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พัฒนาการของเด็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำมีพัฒนาการที่สมวัย สอดคล้องกับผลของการศึกษาของพนิต โสเสถียรกิจ¹¹ ศึกษาสถานการณ์พัฒนาการของเด็กปฐมวัยไทย พบว่า แม่ที่มีการศึกษาสูงจะมีลูกที่พัฒนาการสมวัยมากกว่าแม่ที่จบการศึกษาต่ำกว่า โดยการศึกษาของแม่หรือผู้ดูแลที่สูงขึ้นเป็นโอกาสให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และมีช่องทางมากขึ้น ในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก รวมทั้งคนที่มีความรู้ย่อมนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก จะเห็นได้ว่าการศึกษาของผู้ดูแลเด็กนั้นมีความสำคัญที่จะสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้

อาชีพของผู้ดูแลเด็ก การศึกษานี้พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีอาชีพแม่บ้านหรือพ่อบ้านมากที่สุด รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป และอาชีพค้าขายซึ่งลักษณะอาชีพของผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีโอกาสที่จะได้อยู่กับเด็ก ทำให้การดูแลเด็กหรือการส่งเสริมพัฒนาการเด็กดีกว่าอาชีพที่ไม่ได้อยู่กับเด็กมากนัก เช่น พนักงานบริษัทที่ทำงานนอกบ้าน ดังนั้นอาชีพของผู้ดูแลเด็กที่รับบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ จึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สมวัย ทำนองเดียวกับผลของ

การวิจัยของพนิต โล่เสถียรกิจ¹¹ ศึกษาสถานการณ์ พัฒนาการของเด็กปฐมวัยไทย พบว่า แม่ที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า น้อยที่สุด แม่ที่ไม่ได้ทำงานจะมีเด็กพัฒนาการสงสัยล่าช้า น้อยกว่าแม่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง ซึ่งเป็นไปได้ว่าแม่ได้เลี้ยงดูลูกด้วยตนเองมีโอกาสในการส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กได้มากกว่า

ภาวะโภชนาการของเด็ก การศึกษานี้พบว่าเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่มีเกณฑ์น้ำหนักต่อส่วนสูงที่สมส่วน ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าเด็กท้วม เริ่มอ้วน และอ้วน ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของพนิต โล่เสถียรกิจ¹¹ พบว่า ภาวะโภชนาการมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งอธิบายได้ว่าภาวะโภชนาการที่ดีเป็นรากฐานสำคัญของการมีสุขภาพดีตลอดชีวิต โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเจริญเติบโตตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนถึงเด็กอายุ 5 ปี เนื่องจากการเจริญเติบโตมีทั้งด้านสมอง และร่างกาย เด็กที่กินอาหารไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ และหรือไม่เพียงพอ ย่อมมีผลทำให้เด็กพอมน้ำหนักน้อย ภาวะโภชนาการจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก

โรคประจำตัวของเด็ก การศึกษานี้พบเด็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ มีโรคประจำตัวเพียงร้อยละ 5.9 โดยเป็นโรคมุมิแพ้ทั้งหมดและมีเด็กที่ต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลด้วยโรคท้องร่วง ซึ่งอาจจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมและการช่วยตัวเองที่ล่าช้าได้ เนื่องจากการเจ็บป่วยของโรคที่ทำให้เด็กไม่สามารถเข้าสังคมผู้สังคมได้ตามปกติ สอดคล้องกับการศึกษาของพนิต โล่เสถียรกิจ¹¹ ศึกษาสถานการณ์ของเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กที่มีโรคประจำตัวจะมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 32.2 และมีโอกาสที่เด็กมีโรคประจำตัวมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า มากกว่าเด็กที่ไม่มีโรคประจำตัว 1.3 เท่า และการศึกษาของไสววรรณ ไผ่ประเสริฐ¹³ ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึง 3 ปี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านสังคม และการช่วยตนเองของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ คือ

ปัจจัยด้านการมีโรคประจำตัวของเด็ก กล่าวคือ เด็กที่ไม่มีโรคประจำตัวมีโอกาสมีพัฒนาการด้านสังคมและการช่วยตนเองสมวัยเป็น 4.25 เท่าของเด็กที่มีโรคประจำตัว

ความคิดเห็นในการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เลี้ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ “ครูที่เลี้ยงมีการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามวัย ตามแบบประเมิน DSPM” ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่เลี้ยงที่กำหนดในมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2559 กล่าวไว้ว่า “ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)” ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ เป็นไปตามเกณฑ์นับว่าครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะต้องอยู่ใกล้ชิดเด็กรองจากพ่อแม่และทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ความดี และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อเด็ก ตลอดจนดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้มีความมั่งคั่งตามศักยภาพ และเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของกลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย¹⁴ ที่พบว่าสถานเลี้ยงดูเด็กช่วงกลางวันมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์โอกาสพัฒนาการสมวัยของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญ สถิติเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อพัฒนาการเด็ก รวมไปถึงมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาภาวะโภชนาการเด็กทั้งน้ำหนักและส่วนสูงให้เป็นไปตามเกณฑ์อายุ ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโครงสร้างที่แข็งแรงปลอดภัย อาคารสถานที่เพียงพอ มีเครื่องเล่นให้เด็กออกกำลังกาย ฝึกการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อที่มีความปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก สถานที่บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความปลอดภัยซึ่งถือเป็นความเหมาะสมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นพื้นที่สำคัญในการดูแลและพัฒนาเด็กช่วงวัย 2-5 ขวบ ซึ่งเป็นวัยที่

สมองเจริญเติบโตสูงกว่าร้อยละ 80 ของชีวิต สมอง
เด็กเล่นส่งผลต่อเพื่อพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว
ด้านสติปัญญาการคิดแก้ไขปัญหาพัฒนาการเด็กทั้ง
ด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ด้านพัฒนาการเด็ก เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กในเขตเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ มีพัฒนาการ เป็น
ไปตามเกณฑ์ พบว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการ
เด็ก คือ ปัจจัยด้านบทบาทของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก
เป็นส่วนสำคัญในการดูแลเด็กและส่งเสริมให้เด็กมี
พัฒนาการที่เป็นไปตามวัย ทั้งเพศ อายุ และการศึกษา
ของผู้ดูแลต่างมีผลต่อพัฒนาการเด็ก ปัจจัยด้านเด็ก
สำหรับเด็กที่มีภาวะโภชนาการดี ไม่มีโรคประจำตัวจะ
ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กที่ดี ปัจจัยด้านศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็ก สถานที่มีสิ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งสนามเด็กเล่น
สนามกลางแจ้ง ของเล่น สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ล้วนส่งเสริม
พัฒนาการเด็กให้สมวัยเป็นไปตามเกณฑ์ รวมทั้งครู
พี่เลี้ยงที่คอยส่งเสริม กระตุ้นพัฒนาการโดยการทำ
กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก และการประเมินผลติดตาม
พัฒนาการ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

1. ควรส่งเสริมและพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือสำนักส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
หลักเร่งรัดประจำโรงพยาบาล [อินเทอร์เน็ต]. ม.ป.ป [เข้าถึงเมื่อเมื่อ 21 สิงหาคม 2561]; เข้าได้จาก:
<http://hp.anamai.moph.go.th>.
2. นิรัชชา เรืองดารกานนท์. ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ: โฮลิสติก พับลิชชิ่ง; 2551.
คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2
พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพฯ: 2560.
3. คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2
พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพฯ: 2560.
4. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. นนทบุรี:
สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2560.
5. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบลหนองหมื่นท้าว. แบบรายงานพัฒนาการเด็กปฐมวัยของ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบลหนองหมื่นท้าว ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ปีพุทธศักราช 2561. มปท; 2561.

เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
ของชุมชน เพื่อให้เด็กปฐมวัยในชุมชนในรุ่นต่อไปมี
โอกาสเข้ามาเรียนรู้และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

2. จากการวิจัยพบว่าผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ คือ
ร้อยละ 73.53 ไม่ได้ใช้คู่มือประเมินพัฒนาการเด็ก
(DSPM) ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ดังนั้นควร
ส่งเสริมให้ครอบครัวเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของ
การใช้คู่มือประเมินพัฒนาการเด็ก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย อาจารย์
สันติ ยุทธยง และอาจารย์จุฑารัตน์ ลมอ่อน ที่ให้ความ
อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือวิจัย ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้
แนวทาง คำแนะนำต่างๆ ในการดำเนินงาน รวมทั้งการ
สนับสนุน กระตุ้นและให้กำลังใจที่ตีมาตลอด อันเป็นผล
ให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีอย่างสมบูรณ์
ขอขอบคุณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองโนนสูง-
น้ำคำ และสำนักงานเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ ที่ได้
ประสานงานอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและให้
ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์ในการ
วิจัยครั้งนี้

6. ชุตินา จันทรมณีม, ชูพัทธ์ร์ สุทธิธา และอินทิดา ซาฮีร์. การเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชน โดย การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท : กรณีศึกษา บ้านด้ามพรำ ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 2555; 8(1):218–236.
7. สำนักงานเทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ. ประวัติและตราสัญลักษณ์[อินเทอร์เน็ต]; ม.ป.ป[เข้าถึงเมื่อ 30 สิงหาคม 2561]. เข้าได้จาก:http://nonsong-namkham.go.th/?page_id=173
8. สุริยา ช้องเสนาะ. บทความวิชาการ hot issue ตุลาคม 2558 สำนักวิชาการ สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อเมื่อ 25 มีนาคม 2562]; เข้าได้จาก: <http://www.paliament.go.th.20180720064946/a75c3b0526ee280c468bfb1111bcf53a.pdf>
9. กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข. ศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ยอดเยี่ยมระดับประเทศแห่งปี 2552. สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม; 2552.
10. บุญชม ศรีสะอาด. หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ ฯ สุวีริยาสาสน์; 2556.
11. พนิต โล่เสถียรกิจ. สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมอนามัย; 2557.
12. คัดนางค์ มณีศรี. จิตวิทยาทั่วไป (General Psychology). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ชอระกาการพิมพ์; 2556.
13. ไสวรรณ ไฝประเสริฐ และคณะ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิดถึง 3 ปีในเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 18. วารสารกุมารเวชศาสตร์ 2556;4:286–294.
14. กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย. รายงานการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ครั้งที่ 6 พ.ศ.2560[อินเทอร์เน็ต]. 2561. [เข้าถึงเมื่อเมื่อ 25 มีนาคม 2562]; เข้าได้จาก: http://hp.anamai.moph.go.th/download/article/article_20190225123524.pdf